

УДК 821.111'06-312.5.03=161.2

ББК 84(4Вел)6-44

В88

Вірджинія Вулф

Місіс Деллоуей / Вірджинія Вулф; переклад з англ. Тараса Бойка. – Київ: Клубук, 2016. – 208 с.

ISBN 978-966-97490-4-8

Коли молодість з усіма її пристрастями та бурхливими переживаннями вже позаду, коли більшість із важливих рішень у житті вже прийнято й людина зупиняється на порозі зрілості, цілком природно, що вона раптом відчуває необхідність озирнутися назад і оцінити пройдений шлях. Роман «Місіс Деллоуей» (1925) британської письменниці Вірджинії Вулф (1888 – 1942), який критики часто порівнюють з «Уліссом» Джеймса Джойса, розповідає про один день із життя Клариси Деллоуей, залюбленої в життя лондонської леді з вищих ешелонів британського суспільства. Чудовий червневий день занурює її в спогади про щасливі молоді роки. Клариса розмірковує про свій вибір вийти заміж за надійного та статечного Річарда Деллоуей, відмовивши екстравагантному Пітеру Волшу, якого вона палко кохала. Річард був її опорою впродовж усіх цих років, і вона прожила з ним щасливе життя, однак вагання й досі не дають їй спокою. Якщо рішення було правильним, чому ж тоді серце щемить від однієї згадки про ті далекі літні дні?

Переклад Тараса Бойка

Дизайн обкладинки Варвари Перекрест

© ТОВ Клубук, українське видання, 2016

Усі права застережено

Купити книгу на сайті kniga.biz.ua >>>

Місіс Деллоуей сказала, що сама купить квіти.

Бо Люсі і так мала багато роботи. Треба двері знімати з петель, придуть хлопці від Рамплмеєра. «А який чудовий ранок, – подумала Клариса Деллоуей, – такий свіжий, немов умисно створений для дітей на пляжі».

Як приємно! Як легко! І так здавалося їй щоразу, коли під тихенький скрип петель, що і тепер їй учувався, вона відчиняла скляні двері на терасу і поринала в повітряну легкість Бортонна. Аякже, вранішнє повітря там ще свіжіше, спокійніше і безшумніше, ніж тепер, немов шепіт хвилі, немов поцілунок хвилі, прохолодне, чисте і (для вісімнадцятирічної дівчини) врочисто-тривожне, адже біля відчиненого вікна їй здавалося, що вже сьогодні станеться щось дуже важливе; вона дивилася на квіти, на оповиті туманом дерева, а граки то здіймалися, то падали донизу, стояла й дивилася, аж поки Пітер Волш не сказав: «Роздуми серед овочів?». Так же було? «А мені щось люди більше до вподоби, ніж капуста». Так же? Він сказав це, здається, вранці, одразу після сніданку, коли вона вийшла на терасу, – цей Пітер Волш. Днями повертається з Індії, у червні чи в липні, вже й забула коли, бо листи його страшенно нудні; запам'ятовуються його фрази, його очі,

кишеньковий ніжик, усмішка, його воркотливість, і на додачу, коли стільки всього назавжди зникло – аж дивно! – ще й кілька слів про капусту.

Якусь мить стояла на краю тротуару, чекаючи поки проїде фургон. «Чарівна жінка», – подумав про неї Скруп Первіс (знаючи її, як знають людей, котрі живуть поруч у Вестмінстері); щось у ній було пташине, щось від сойки: така зеленкувато-блакитна, легенька, жвава, хоч уже й жінка за п'ятдесят, а після хвороби геть сива. Там і стояла вона, не помічаючи його, біля переходу, і трималася дуже прямо.

Проживши у Вестмінстері – скільки ж це буде? – уже більше ніж двадцять років, навіть серед вуличного руху або ж прокинувшись уночі – так, так, аякже – Клариса ловила цей особливий шиплячий звук або ж оту врочистість – якусь невимовну паузу, якусь тривогу (а це могло бути, кажуть вони, наслідком ускладнення на серце після грипу) перед тим, як проб'є Біг-Бен. Ось! Уже дзижчить. Спочатку мелодійне застереження, а вже потім безповоротно – година. І свинцеві кола розходяться в повітрі. Які ж ми дурні, думала вона, переходячи Вікторія-стріт. Тільки небу одному відомо, чому тобі все це так подобається, чому саме так ти все це бачиш, чому вигадуєш усе це, обстоюєш, руйнуєш і щомиті створюєш заново; а тим часом найгірші пройдохи, найгірші злидні, що сидять під порогом (п'ють свою руйнацію), займаються тим же; саме тому їм нічого не заподіють, а в цьому вона була просто переконана, ніякі парламентські укази: бо ті люди також люблять життя. Погляди перехожих, коливання, шерхїт, тупотіння; гуркіт, ревіння; екіпажі, автомобілі, автобуси, фургони; човгання і совання ходячих реклам; духові оркестри, катеринки; тріумф і брязкіт, і дивний високий спів аероплану над головою – ось що вона так любить. Життя. Лондон. І цю червневу мить.

Авжеж, середина червня. Війна закінчилася майже для всіх, за винятком хіба що таких, як місіс Фокскроф, яка має велику гризоту – учора ввечері в посольстві дуже бідкалася, що вбили її хлопця і тепер замиський будинок дістанеться небожеві; або таких, як леді Бексборо, яка, кажуть, відкривала доброчинний розпродаж, тримаючи в руці телеграму про загибель Джона, свого улюбленця; але війна закінчилася, і дякувати Богові, що таки закінчилася. Червень. Король із королевою в себе в палаці. А довкола, незважаючи на вранішню годину, усе ворухиться, цокають копитами поні, стукають крикетні бити; «Лордз»,¹ «Аскот»,² «Реніле»,³ ну й таке інше; усе загорнуте в м'які нитки сіро-блакитного повітря, але вони вже невдовзі, як тільки день підіб'ється вище, геть з усього поспадають, тож на полях і на лужках басуватимуть поні, тільки ударять передніми копитцями об землю – і вже підстрибують на них верткі наїзники та дівчата-сміхунки в прозорих серпанкових платтях, а вони після цілонічних танців все ж повели на прогулянку своїх кумедних пухнастих песиків; он літні вдовиці титулованих осіб цієї вранішньої пори поважно мчать на власних автомобілях у тільки їм відомих справах; метушаться крамарі у вітринах з усілякими стразами й брильєнтами, із гарненькими зеленкуватими брошками в оправі під вісімнадцяте століття для спокуси американців (треба бути ощадливішою та не розтринькувати зопалу грошей на Елізабет), а вона, люблячи все це своєю недоладною і вірною любов'ю, навіть маючи до всього цього безпосередній стосунок, адже її предки були придворними в Георгів, запалює сьогодні ввечері святкові вогні, влаштовує прийом. Дивно, у парку – тиша, імла, гомін; повільно плавають безтурботні качки; перевальцем

¹ «Лордз» – крикетний стадіон у Сент-Джонс-Вуді, що в північному Лондоні.

² «Аскот» – іподром неподалік Віндзора, де в червні відбуваються щорічні чотириденні перегони, важлива подія у житті англійської аристократії.

³ «Реніле» – назва клубу і стадіону для гри в поло.

ходять воласті птахи; хто ж бо це наближається до неї від урядових будівель, як йому і належить, із прикрашеною королівським гербом скринькою, а хто ж бо це, як не Г'ю Вітбред; її давній друг – цей чудовий Г'ю!

– Добридень, Кларисо! – сказав Г'ю занадто офіційно, адже вони друзі дитинства. – На прогулянку?

– Так, люблю ходити Лондоном, – відповіла місіс Делловей. – Направду. Навіть більше, ніж полями за містом.

А вони саме приїхали, аби піти, на жаль, до лікарів. Інші приїжджають подивитися на виставку, послухати оперу, вивезти у світ доньок... Вітбреди ж приїжджають, аби піти до лікарів. Скільки ж то Клариса находилася до Евелін Вітбред у ту приватну лікарню. Знову захворіла Евелін? Та щось трохи занедужала, каже Г'ю, і ніби напружуючи чи випинаючи своє доглянуте, мужнє, красиве, бездоганно драпіроване тіло (він майже завжди занадто добре одягнений, але, видно, йому так і належить, адже він на посаді при дворі), натякає їй, що дружина потерпає від якогось незначного розладу, нічого серйозного, про що Клариса Делловей, її давня подруга, сама здогадається й без його пояснень. Так, так, аякже, вона зрозуміла; дуже шкода; і відчувши сестринський неспокій, починає думати про свій капелюшок. Не зовсім підходить для вранішньої прохолоди? Справа в тім, що вона завжди отак почувається з Г'ю, бо він одразу квапиться, вишукано підносить свого капелюха й запевняє, що на вигляд їй років вісімнадцять; а, так, так, певна річ, він обов'язково прийде до неї сьогодні ввечері, Евелін наполягає, але трішки запізниться, бо має прийом у палаці, хоче відвести туди одного з Джимових хлопців, – вона завжди почувається трохи ніяково біля Г'ю, як та школярка; зате дуже прихильно ставилася до нього, почасти тому, що знає його змалечку, але й тому, що загалом дуже хорошої думки про нього, хоча Річарда він іноді доводить до кипіння, а Пітер Волш ще й досі не

пробачив їй прихильності до Г'ю.

Вона пам'ятала не одну сцену в Бортоні – Пітер просто шаленів; Г'ю, певна річ, йому не рівня, але також і не той дурень, якого з нього робив Пітер, не якесь опудало на городі. Коли старенька мати було попросить його не йти на полювання або ж відвезти її у Бат,⁴ він неодмінно послухається, без жодних зайвих слів; і він нітрохи не егоїст, а те, що Пітер любив казати, буцімто він не має ані серця, ані голови, а тільки манери й виховання англійського джентльмена, то воно ніскільки не додавало честі їїлюбому Пітерові; так, він міг бути нестерпним, міг бути зовсім нестерпним, але ось під час такої вранішньої прогулянки, безсумнівно, заслуговував на обожнення.

(Червень повитягував усі листки на деревах. Матері Пімліко⁵ годували груддю немовлят. До Адміралтейства надходили вісті з флоту. Арлінгтон-стрит і Пікаділлі, здається, стискали повітря в парку, від чого листя нагрівалося й світлішало, здіймалося хвилями дивного леготу, який так подобався Кларисі. Танці, їзда верхи – колись вона все це просто обожнювала.)

Та нехай би вони і сто років, як розійшлися, – вони з Пітером; вона все одно не напише йому жодного рядка, а його листи сухі, як скалки; але раптом на неї знаходить: от, якби він був зі мною, то що б мені сказав? І тут якогось дня якась думка раптом повертає його до неї – спокійно, без колишньої гіркоти; мабуть, як нагороду за те, що хтось колись багато думав про іншу людину; тож одного чудового ранку така людина повертається посеред Сент-Джеймського парку – візьме і прийде. А Пітер – хай якими б чудовими були дні, дерева, трава й маленька дівчинка в рожевому – Пітер ніколи цього не помічав. Він було одягне окуляри, якщо йому сказати, і дивиться. Його цікавив

⁴ Бат – курорт з мінеральними водами у графстві Ейвон.

⁵ Пімліко – район у центральній частині Лондона.

стан справ у світі, Вагнер, вірші Поупа,⁶ людські натури загалом, і недоліки її душі зокрема. Як же він її повчав! Як вони сварилися! Вона одружиться з прем'єр-міністром і стоятиме вгорі на сходах, зустрічаючи гостей; бездоганна господиня будинку – називав він її (і через це вона потім плакала в спальні), вона – з задатками бездоганної домогосподарки, ось так він її діймав.

І тепер вона знову доводить собі в Сент-Джеймському парку, знову переконується, що таки мала слушність – а так воно й було – і добре, що не вийшла за нього заміж. Бо в шлюбі має залишатися якась вільність, має бути якась незалежність одне від одного між людьми, які день-у-день живуть разом під одним дахом; тож Річард розумів її, а вона його. (Де він, наприклад, сьогодні вранці? Якийсь там комітет, а який саме вона й не питає.) А з Пітером треба було б усім ділитися, він усюди запхав би свого носа. Нестерпний, а коли дійшло до тієї сцени в саду біля фонтану, то вона мусила вже порвати з ним, бо в іншому разі вони б зруйнували одне одного, обоє б загинули, вона у цьому нітрохи не сумнівалася; хоча потім багато років носила той смуток, той біль, як стрілу в серці; а відтак – жах миті, коли хтось сказав їй на якомусь концерті, що він одружився з жінкою, котру зустрів на кораблі по дорозі до Індії! Ніколи не забуде того! Холодною, безсердечною ханжею він її називав. Казав, що вона нітрохи його не розуміє. А індійки, аякже, вони розуміють – гарненькі, недолугі дурепи й пройдисвітки. Не мала до нього жалю. Він щасливий; запевняв, ніби абсолютно щасливий, хоча не зробив геть нічого з усього того, про що вони так багато говорили; його життя – суцільна руїна. Її це досі пече.

Дійшла до воріт парку. Трохи постояла, дивлячись на автобуси, що їздили на Пікаділлі.

⁶ Поуп Александр (1688-1744) – англійський поет, представник англійського просвітницького класицизму.